

Kulturmiljöenheten
skane@lansstyrelsen.se

Redovisning av utförd arkeologisk undersökning

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-48063-2020	Kommun: Eslöv
Fastighet: Gårdstånga 15:25, 15:26, 15:27, 15:28 och 15:1	Fornlämning alt tillfällig arbetsidentitet: Del av L1988:2040 Gårdstånga 2104

Uppgifter om undersökningen och undersökaren

Typ av undersökning: Arkeologisk utredning	Fältarbetstidens start och slut: 10–12 maj 2021
Undersökare: Picea kulturarv, www.kontakt.piceakulturarv.se +4673 182 19 59	Projektledare: Mats Pettersson, Picea kulturarv

Sammanfattning av undersökningsresultatet

På uppdrag av GMR Fastigheter AB genomförde Picea kulturarv en arkeologisk utredning inom fastigheterna 15:25, 15:26, 15:27, 15:28 och 15:1, Eslövs kommun. Utredningen ska ta fram underlag avseende fornlämningar inför prövning av kommande detaljplan. Utredningsområdet består av en långsträckt åkermark, ca 3 ha, mellan en medeltida bytomt, Gårdstånga kyrkby, L1988:2040, och en boplatz i form av "tydliga cropmarks", L1988:2918 (Fornreg RAÅ), se figur 2.

Utredningsområdet ytinventerades vad gäller flintavslag. Den absoluta majoriteten av allt påträffat stenmaterial var flinta. Av dessa kunde endast några enstaka avslag identifieras som avslag, den stora majoriteten flinta bedömdes vara naturligt förekommande. Parallellt med ytinventeringen genomskötes ytan samt schakten med hjälp av metalldetektor. Mycket få metallföremål påträffades. Av dessa var majoriteten moderna kapsyler och trådspik men ett bronsföremål påträffades i ytan vid schakt 25. I utredningsområdet lades 39 schakt ut, ca 10 meter långa och 1,4 meter breda. Jorddjupet var i snitt 0,8 meter varefter postglacial sand påträffades i botten. Och det var i denna tydliga övergång sökning efter anläggningar gjordes. Mycket få anläggningar påträffades förutom sentida täckdiken vilka delvis sammanföll med en äldre täckdikningskarta upprättad på 1870-talet. De föremål som påträffades i matjorden var yngre rödgods med engobering och blyglasyr, traditionell hushållskeramik, figur 3.

Det var först under de sista timmarna den tredje och sista dagen i fält vi stötte på tydliga lämningar i utredningsområdets sydöstra del där det sammanföll med den registrerade medeltida bytomten, L1988:2040, i schakt 33. Dessa lämningar bestod dels av en kulturlagerlins i vilken påträffades yngre järnålderskeramik som var svartbränd ringlad och grovt magrad samt ett äggformat järnföremål och dels två runda stenar, 0,3 m i diameter, vilka tolkades som eventuella rester efter enstensyll ca 3,5 m sydost om kulturlagret, figur 4 a-c.

Åkerytan som undersöktes låg i den nedre delen av ett större sammanhängande åkergräde och sluttade tydligt åt sydväst. Denna skarpa sluttning hade med tiden medfört en stor jordförflyttning från de övre till de nedre delarna av åkerytan. Skillnaden i jorddjup i de övre till de nedre delarna kunde uppgå till ca en meter, figur 5. Då en kontinuerlig jordförflyttning åt sydväst i utredningsområdet har pågått sedan jorden börjat brukas, har nivån för plogsulan förändrats. I de nordöstra högre delarna bör den ha sjunkit medan i de sydvästra nedre delarna stigit. Detta kan vara orsaken till att så få anläggningar påträffats i de nordöstra högre belägna delarna av utredningsområdet.

Enligt Storskifteskartan sträckte sig bytomten inte norr om vägen, figur 6. De lämningar som påträffades, kulturlagret och syllstenarna, tolkades som rester efter en yngre järnåldersgård, en eventuellt en föregångare till den medeltida bytomten, med tanke på svartgodset och att anläggningarna påträffades utanför Gårdstånga by enligt den historiska kartan (akt L68-4:1, Lantmäteriet).

Åtgärdsförslag

Inom utredningsområdet har endast rester efter den medeltida by/gårdstomten påträffats i den södra delen av utredningsområdet. Inga andra fynd eller anläggningar som visar på en sedan tidigare okänd fornlämning har påträffats inom utredningsområdet. By/gårdstomten bedöms efter avslutad utredning som väl avgränsad inom utredningsområdet. Picea kulturarv anser att inga ytterligare antikvariska åtgärder krävs så länge som ett skyddsavstånd på cirka 20 meter hålls till lämningen L1988:2040, och att detaljplanen därmed inte bedöms påverka någon fornlämning.

Bilaga:

Fullgott kartmaterial

Preliminär redovisning av utförd arkeologisk undersökning

Administrativa uppgifter

Undersökarens projekt: 2104 AU Gårdstånga

Länsstyrelsens dnr: 431-48063-2020

Uppdragsnr Fornreg: 202100457

Fastighet: Gårdstånga 15:25, 15:26, 15:27, 15:28 och 15:1

Socken: Gårdstånga

Kommun: Eslöv

Landskap: Skåne

Län: Skåne län

Fornlämningsnr: Del av L1988:2040

Undersökningens art och omfattning

Typ av undersökning: Arkeologisk utredning

Fältarbetets utförande: 10–12 maj 2021

Kontakt

Projektansvarig: Mats Pettersson, 073 814 69 06, mats.pettersson@piceakulturarv.se

Fältansvarig: Samma som projektansvarig

Övrig personal: Daniel Gunnarsson

Beställare: GMR Fastigheter AB

Figur 1. Utredningsområdet.

Sammanfattning av undersökningsresultatet

På uppdrag av GMR Fastigheter AB genomförde Picea kulturarv en arkeologisk utredning inom fastigheterna 15:25, 15:26, 15:27, 15:28 och 15:1, Eslövs kommun. Utredningen ska ta fram underlag avseende fornlämningar inför prövning av kommande detaljplan. Utredningsområdet består av en långsträckt åkermark, ca 3 ha, mellan en medeltida bytomt, Gårdstånga kyrkby, L1988:2040, och en boplatz i form av "tydliga cropmarks", L1988:2918 (Fornreg RAÄ), se figur 2.

Figur 2. Utredningsområdet med registrerade fornlämningar.

Utredningsområdet ytinventerades vad gäller flintavslag. Den absoluta majoriteten av allt påträffat stenmaterial var flinta. Av dessa kunde endast några enstaka avslag identifieras som avslag, den stora majoriteten flinta bedömdes vara naturligt förekommande. Parallellt med ytinventeringen

genomsöktes ytan samt schakten med hjälp av metalldetektor. Mycket få metallföremål påträffades. Av dessa var majoriteten moderna kapsyler och trådspik men ett bronsföremål påträffades i ytan vid schakt 25. I utredningsområdet lades 39 schakt ut, ca 10 meter långa och 1,4 meter breda. Jorddjupet var i snitt 0,8 meter varefter postglacial sand påträffades i botten. Och det var i denna tydliga övergång sökning efter anläggningar gjordes. Mycket få anläggningar påträffades förutom sentida täckdiken vilka delvis sammanföll med en äldre täckdikningskarta upprättad på 1870-talet. De föremål som påträffades i matjorden var yngre rödgods med engobering och blyglasyr, traditionell hushållskeramik, figur 3.

Figur 3. Foto på ett urval av fyndmaterialet.

Det var först under de sista timmarna den tredje och sista dagen i fält vi stötte på tydliga lämningar i utredningsområdets sydöstra del där det sammanföll med den registrerade medeltida bytomten, L1988:2040, i schakt 33. Dessa lämningar bestod dels av en kulturlagerlins i vilken påträffades yngre järnålderskeramik som var svartbränd ringlad och grovt magrad samt ett äggformat järnföremål och dels två runda stenar, 0,3 m i diameter, vilka tolkades som eventuella rester efter en stensyll ca 3,5 m sydost om kulturlagret, figur 4.

Figur 4a. I schakt 33 påträffades resterna efter en stensyll,

Figur 4b. Och en kulturlagerlins med keramik från yngre järnålder.

Figur 4c. Schakt 33 med kulturlagerlämning samt två ev. syllstenar.

Åkerytan som undersöktes låg i den nedre delen av ett större sammanhängande åkergärde och sluttade tydligt åt sydväst. Denna skarpa sluttning hade med tiden medfört en stor jordförflyttning från de övre till de nedre delarna av åkerytan. Skillnaden i jorddjup i de övre till de nedre delarna kunde uppgå till ca en meter, figur 5. Då en kontinuerlig jordförflyttning åt sydväst i utredningsområdet har pågått sedan jorden börjat brukas, har nivån för plogsulan förändrats. I de nordöstra högre delarna bör den ha sjunkit medan i de sydvästra nedre delarna stigit. Detta kan vara orsaken till att så få anläggningar påträffats i de nordöstra högre belägna delarna av utredningsområdet.

Figur 5. Det tjocka matjordslagret.

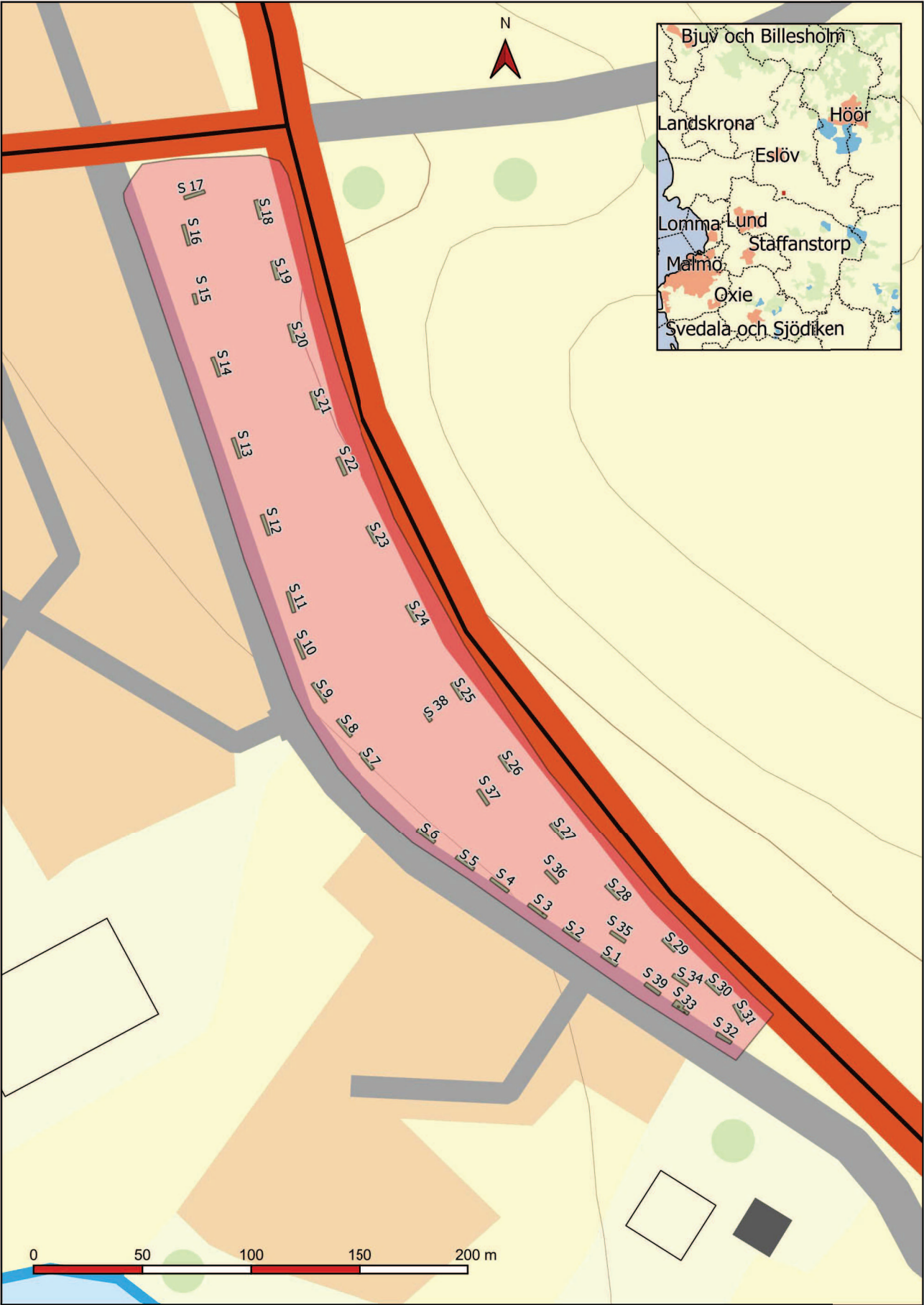
Enligt Storskifteskartan sträckte sig bytomten inte norr om vägen, figur 6. De lämningar som påträffades, kulturlagret och syllstenarna, tolkades som rester efter en yngre järnåldersgård, en eventuellt en föregångare till den medeltida bytomten, med tanke på svartgodset och att anläggningarna påträffades utanför Gårdstånga by enligt den historiska kartan (akt L68-4:1, Lantmäteriet).

Figur 6. Storskifteskarta med lämning L1988:2040 samt utredningsområdet med schakt.

Förslag till fortsatta åtgärder

Inom utredningsområdet har endast rester efter den medeltida by/gårdstomten påträffats i den södra delen av utredningsområdet. Inga andra fynd eller anläggningar som visar på en sedan tidigare okänd fornlämning har påträffats inom utredningsområdet. By/gårdstomten bedöms efter avslutad utredning

som väl avgränsad inom utredningsområdet. så länge som ett skyddsavstånd på cirka 20 meter hålls till lämningen L1988:2040, och att detaljplanen därmed inte bedöms påverka någon fornlämning.

Z104

Losfynd i Åkebo

Glaserad historisk keramik

Axplock av flintavslag

Bränd flinta

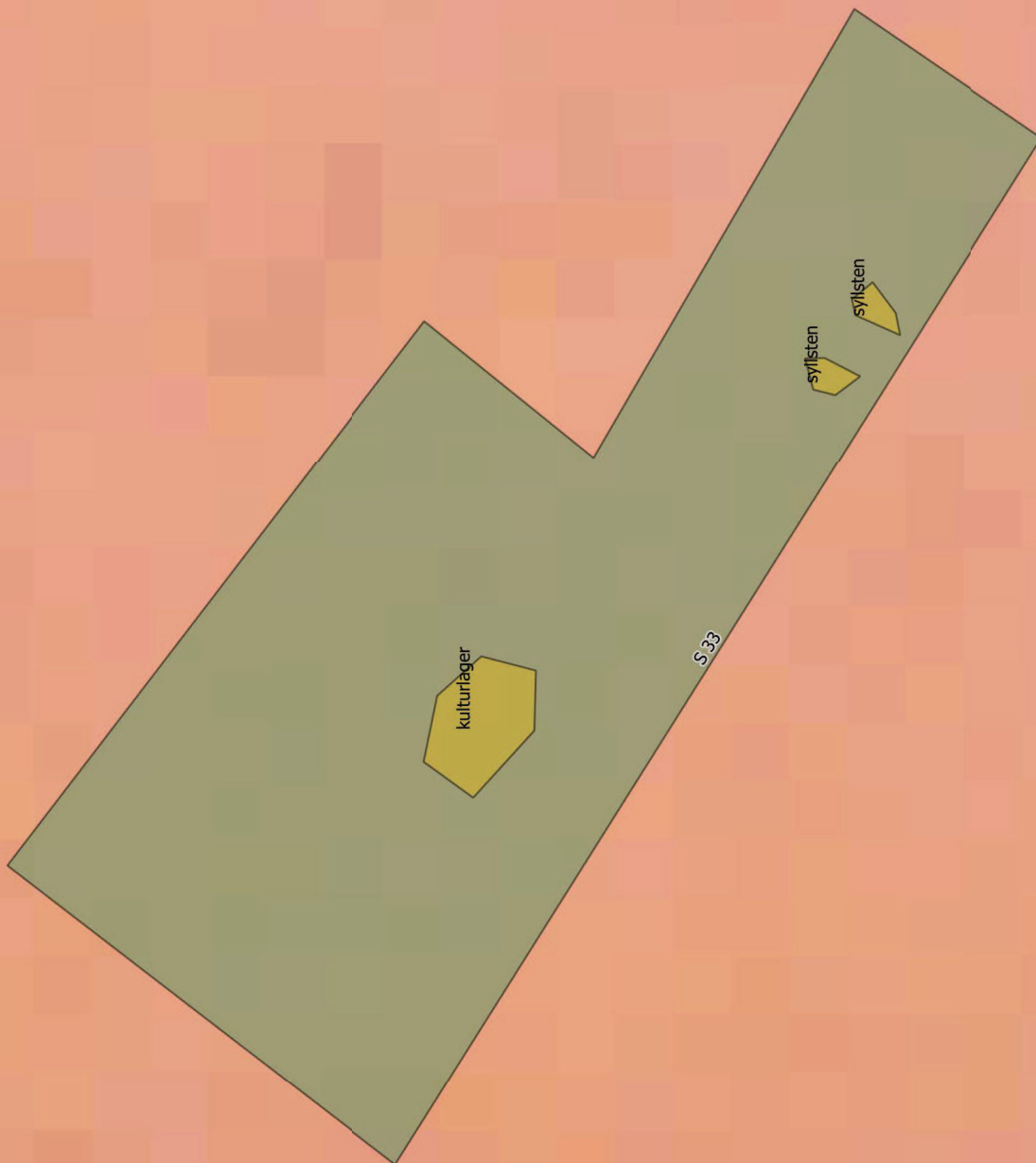
Bronsbit

Bit metallegering,
mynningskant från kärl?

Porslin

Flintavslag med retusch

N

4 m

3

2

1

0

2021-05-27

Dnr 431-48063-2021

Kontaktperson
Kulturmiljöenheten
Martin Gollwitzer
010 2241 396
martin.gollwitzer@lansstyrelsen.se

GMR Fastigheter AB
c/o Gustaf Ramel
Gårdstånga Nygård
247 97 Flyinge
Gustaf.ramel@gardstanga.se

Angående resultatet av arkeologisk utredning i samband med detaljplanarbete inom fastigheten Gårdstånga 15:25 m.fl., Eslövs kommun, Skåne län

Picea kulturarv har mellan 2021-05-10 och 2021-05-12 genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Gårdstånga 15:25, 15:26, 15:27, 15:28 och 15:1. En slutredovisning av arbetena har inkommit till Länsstyrelsen. Denna slutredovisning bifogas.

Vid förundersökningen öppnades 39 sökschakt som var ca 10 meter långa och 1,4 meter breda. I de flesta schakt påträffades enbart yngre täckdiken. Dessutom påträffades under utredningen sparsamt fynd av slagen flinta och framförallt yngre keramik.

I sydvästra hörnet av undersökningsområdet påträffades under utredningen i schakt 33 dock enstaka anläggningar, som två syllstenar och en kulturlagerlins som kunde sättas i samband med fornlämningen L1988:2040, Gårdstångas gamla by. I kulturlagret i schakt 33 hittades det en bit yngre järnålders keramik som påvisar äldre aktiviteter i området. Dessutom kunde det konstateras att bytomten tidigare kan ha haft en annan utsträckning än angiven i kulturmiljöregistret.

Picea kulturarv kunde dessutom konstatera att den topografiska situationen med en slutning mot sydost har medfört att jordmassor har förflyttats från nord mot sydost. Jordförflyttningen har resulterat i att matjordslagret i södra av delen av utredningsområdet var betydligt större än i nord. Detta kan vara orsaken till att så få anläggningar påträffats i de nordöstra högre belägna delarna av utredningsområdet. Långvarig plöjning på åkern tillsammans med kontinuerlig erosion har medfört

2021-05-27

Dnr 431-48063-2020

möjliga lämningar i övre delen av terrängen är försvunnet. Fynden av slagen flinta från matjorden visar att det har funnits aktiviteter i området under stenbrukande tid.

Länsstyrelsen bedömer att påträffande bevarade lämningarna har ett ringa vetenskapligt värde som är genom utredningen tillräckligt dokumenterade. Det finns därför inte längre några hinder ur arkeologisk synpunkt att fortsätta det planerade arbetet inom området för detaljplanen.

I övrigt påminner kulturmiljöenheten om anmälningsplikten vad gäller fornlämningar. Om fornlämningar (stenpackningar, härdar, skelettdelar etc.) skulle framkomma i samband med markarbetena ska dessa – i enlighet med 2 kap 10 § kulturmiljölagen – omedelbart avbrytas och Länsstyrelsen underrättas.

För info om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter följ länken:
www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Denna handling har bekräftats digitalt och saknar därför underskrift.

Martin Gollwitzer (dr. phil.)

Bilaga

Slutredovisning

Kopia till

Picea kulturarav, mats.pettersson@piceakulturarv.se